

สรุปผลการประชุมประจำปี 2564 ของ สศช.

เรื่อง “Mission to Transform : 13 หมายเหตุ พลิกโฉมประเทศไทย”

1. ข้อเท็จจริง

สศช. ได้จัดการประชุมประจำปี 2564 เรื่อง “Mission to Transform : 13 หมายเหตุ พลิกโฉมประเทศไทย” ในรูปแบบออนไลน์ เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2564 ณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคีการพัฒนาต่างๆ เกี่ยวกับร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) รวมถึงเปิดโอกาสให้ภาคีการพัฒนาร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง รวมถึงตอบสนองความต้องการของแต่ละภาคส่วนได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมประชุมออนไลน์ประมาณ 3,171 คน แบ่งเป็นผ่านระบบ Zoom จำนวน 1,371 คน และ Facebook Live ประมาณ 1,800 คน

2. สรุปสาระสำคัญการประชุมประจำปี 2564 ของ สศช.

การประชุมประจำปี 2564 ของ สศช. มีกิจกรรมสำคัญเริ่มด้วยการนำเสนอวิทัศน์ประกอบการประชุม จากนั้นเป็นการนำเสนอเทปบันทึกภาพการกล่าวเปิดและปาฐกถาพิเศษของนายกรัฐมนตรี ก่อนที่ประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะกล่าวต้อนรับและชี้แจงวัตถุประสงค์การประชุม ตามด้วยการนำเสนอสาระสำคัญของร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และสุดท้ายเข้าสู่ช่วงการเสวนา เรื่อง “Mission to Transform : 13 หมายเหตุ พลิกโฉมประเทศไทย” สรุปสาระสำคัญของการประชุมได้ดังนี้

2.1 ปาฐกถาพิเศษของนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี กล่าวเปิดการประชุมและแสดงปาฐกถาพิเศษ สรุปได้ดังนี้

2.1.1 แผนชาติ แผนเพื่อรับมือกับความท้าทายของประเทศ ประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบกำหนดทิศทางและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศมาเป็นระยะเวลา 60 ปี มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาแล้ว 12 ฉบับ แต่ละฉบับได้มีแนวทางและเป้าหมายที่แตกต่างกันตามสถานการณ์และบริบทของประเทศและของโลกในขณะนั้น อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่ประเทศเรามียุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะ 20 ปี หรือ “ยุทธศาสตร์ชาติ” (แผนระดับที่ 1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก็ทำหน้าที่เป็นแผนระดับที่ 2 หรือเป็นแผนปฏิบัติการในช่วงทุกระยะ 5 ปี ของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งจะทำการพัฒนาประเทศในทุกๆ 5 ปี เป็นไปอย่างสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นแผนในช่วง 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติจะสิ้นสุดลงในเดือนกันยายน 2565 และจะได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ซึ่งจะเป็นแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี ในระยะที่ 2 ของยุทธศาสตร์ชาติ และการประชุมประจำปี 2564 ของ สศช. ในครั้งนี้ได้เปิดโอกาสให้หน่วยงานและภาคีการพัฒนาต่างๆ ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ (ร่าง) แผน

พัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ที่จะเริ่มใช้ในปี พ.ศ. 2566 – 2570 ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ตรงต่อความต้องการของทุกภาคส่วนต่อไป

2.1.2 ภาพรวมสถานการณ์โลกและสถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบัน การวางแผนเพื่อพัฒนาประเทศ จะต้องให้ความสำคัญกับการรู้เท่าทันต่อเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในโลกอย่างรวดเร็วรอบด้าน โดยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลกที่กำลังกระทบกับหลายประเทศในโลก รวมทั้งประเทศไทย หรือที่เรียกว่า Mega Trend ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและรูปแบบการใช้ชีวิต การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงาน ภาวะโลกร้อนจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดย Mega Trend ดังกล่าว ก่อให้เกิดการพัฒนาในรูปแบบใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีขึ้นมาก่อน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรมของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในช่วงที่ผ่านมา ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่เป็นตัวเร่งทำให้ Mega Trend ที่มีอยู่แล้ว เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วขึ้น จนทำให้วิถีชีวิตของทุกคนในโลกต้องปรับเปลี่ยนไปสู่ความปกติรูปแบบใหม่ หรือ New Normal ดังนั้น การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต จำเป็นต้องพิจารณาทั้งบริบทการเปลี่ยนแปลงภายนอกประเทศ ควบคู่กับการประเมินเงื่อนไขของปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมภายใน และศักยภาพของประเทศทั้งที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน เพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกทิศทางและแนวทางที่จะเป็นประโยชน์มากที่สุดสำหรับประเทศไทย การก้าวต่อไปท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่ผันผวนรวดเร็วของโลก จำเป็นต้องมุ่งเน้น การสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศให้มีความเข้มแข็งเพื่อให้สามารถรับมือกับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจาก Mega Trend ไปพร้อมกับการเตรียมสภาพแวดล้อมของประเทศให้มีความพร้อมและเอื้อต่อการแสวงหาโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ทันท่วงทีสถานการณ์ ซึ่งหากเรามีการวางแผนในการแก้ไขและบริหารจัดการความเสี่ยงดังกล่าวเป็นอย่างดี ก็อาจเปลี่ยนความเสี่ยงนั้นให้เป็นโอกาสในการพัฒนาประเทศ ทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคมได้ทั้งหมดนี้ จึงเป็นหลักการสำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศระยะต่อไปในช่วงเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

2.1.3 โควิด-19 โอกาสและความเสี่ยงต่อการขับเคลื่อนประเทศไทย การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้ทวีความรุนแรงขึ้นและส่งผลกระทบต่อทั้งเศรษฐกิจและสภาพจิตใจของคนไทยทุกคน และที่ผ่านมารัฐบาลได้พยายามควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยในระยะสั้น รัฐบาลได้ออกมาตรการต่างๆ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาด ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อประชาชนและระบบสาธารณสุขของประเทศ รวมถึงเร่งจัดหาและฉีดวัคซีนที่มีประสิทธิภาพให้กับประชาชนอย่างครอบคลุม ทัวถึง และรวดเร็ว เพื่อลดความเจ็บป่วยรุนแรงและเสียชีวิต ส่วนในระยะยาว ได้สนับสนุนให้มีการเพิ่มเติมแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 – 2565 เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศและการบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการระบาดของโรคโควิด-19 เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และไม่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายระยะยาว นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เป็นบทเรียนสำคัญที่

สะท้อนว่าการพัฒนาประเทศได้อย่างมั่นคงนั้น จะต้องมีความพร้อมที่จะเผชิญกับความผันผวนต่างๆ อย่างรัดกุมและสมดุลในทุกด้าน

2.1.4 แผนฯ 13 กกับการทำงานของรัฐบาลเพื่อพลิกโฉมประเทศ (ร่าง) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีความมุ่งหวังเพื่อปรับเปลี่ยนไปสู่โฉมหน้าใหม่ของประเทศไทยที่ก้าวทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีเป้าหมายที่สำคัญทั้งหมด 5 ประการ ดังนี้

เป้าหมายข้อที่ 1 คือการปรับโครงสร้างการผลิตของประเทศให้เป็นเศรษฐกิจที่อยู่บนฐานนวัตกรรม ที่ผ่านมา รัฐบาลได้สนับสนุนให้มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่เอื้อต่อการส่งเสริมงานวิจัยและนวัตกรรม เช่น การพัฒนาเขตนวัตกรรมในพื้นที่ EEC พัฒนาอุตสาหกรรมไทยให้ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีหรือแนวโน้มการค้าโลก เช่น สนับสนุนการผลิตรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าในประเทศไทย ตลอดจนการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูง ได้แก่ ด้านการแพทย์และสาธารณสุข โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาโรคไวรัสโควิด-19 และสนับสนุนให้มีการสร้างระบบบริหารงานวิจัยขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการและเชื่อมโยงงานวิจัยในด้านต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน

เป้าหมายที่ 2 คือการพัฒนาคนให้มีความสามารถและมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ โดยพัฒนาคนไทยให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เช่น ปรับรูปแบบการเรียนรู้และการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะที่สำคัญ การปฏิรูประบบการเรียนการสอนโดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีให้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาโรงเรียนควบคู่กับการพัฒนาครู ส่งเสริมการลดภาระครูที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน และยกระดับครูสู่วิชาชีพชั้นสูง และการดูแลสุขภาพองค์รวมให้กับคนไทยทุกกลุ่มวัย

เป้าหมายที่ 3 การสร้างสังคมแห่งโอกาสและเป็นธรรม ที่ผ่านมา รัฐบาลได้พยายามขจัดความเหลื่อมล้ำในรูปแบบต่างๆ อาทิ ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ โดยปรับปรุงระบบบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อช่วยเหลือนำค่าครองชีพให้กับผู้ถือบัตรอย่างต่อเนื่อง รวมถึงจัดให้มีเบี้ยยังชีพ "ผู้สูงอายุ" "คนพิการ" ที่มีรายได้น้อย ขยายสิทธิกลุ่ม "มารดาตั้งครรภ์" "เด็กแรกเกิด" "เด็กวัยเรียน" โดยจ่ายเงินสวัสดิการสังคมและเงินอื่น ผ่านระบบบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม (e-Social Welfare) ในด้านการศึกษา ได้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ ในด้านสาธารณสุข รัฐบาลได้ดำเนินโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ขณะเดียวกัน ได้สร้างความครอบคลุมในการดูแลสุขภาพประชาชนผ่านการพัฒนาศักยภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือ รพ.สต. และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือ อสม.

เป้าหมายที่ 4 การสร้างความยั่งยืนให้กับประเทศ รัฐบาลมุ่งเน้นให้การพัฒนาประเทศในทุกมิติต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ รวมถึงมีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อาทิ การดำเนินโครงการปลูกป่าและป้องกันไฟป่า แก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือ ผ่านโครงการชิงเก็บ ลดเผา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า การเร่งแก้ไขปัญหามลพิษขนาดเล็ก หรือ PM_{2.5} นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้จัดทำแผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ พ.ศ.

2564 – 2573 เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศที่ร้อยละ 20 รวมถึงพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Economy เป็นต้น

เป้าหมายที่ 5 การเตรียมความพร้อมให้กับประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่ประชาชนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ และสามารถรองรับการขนส่งและการเดินทางต่อเนื่องหลายรูปแบบได้อย่างไร้รอยต่อ ทั้งการพัฒนาระบบรถไฟความเร็วสูง ระบบรถไฟฟ้า รวมถึงพัฒนาท่าอากาศยานสุวรรณภูมิให้สามารถรองรับผู้โดยสารและเที่ยวบินได้มากขึ้น ขณะที่ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการภาครัฐ ได้ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามายกระดับการให้บริการและการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ และในอนาคตประชาชนจะมีความสะดวกในการรับบริการจากหน่วยงานภาครัฐมากขึ้นอีก เพราะรัฐบาลกำลังเร่งปรับเปลี่ยนกระบวนการอนุมัติ หรือออกใบอนุญาตของทางราชการให้เป็นระบบดิจิทัลมากขึ้น

2.1.5 ร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 การบรรลุไปสู่เป้าหมายทั้ง 5 ประการนั้น เรียกได้ว่าเป็นการทำงานที่มีความท้าทายเป็นอย่างยิ่ง และแม้ว่ารัฐบาลจะได้พยายามวางรากฐานเพื่อสนับสนุนเป้าหมายที่พวกเราต้องการจะบรรลุทั้ง 5 ประการไปบ้างแล้ว แต่สิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้ภารกิจในการพลิกโฉมประเทศในครั้งนี้นำประสบความสำเร็จ ไม่ได้มาจากแผนพัฒนาประเทศเพียงอย่างเดียว เนื่องจากการพัฒนาประเทศไม่สามารถสำเร็จได้ด้วยการทำงานของคนใดคนหนึ่งเท่านั้น แต่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย ที่เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงประเทศของเราให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป รัฐบาลก็พร้อมที่จะสนับสนุนการพลิกโฉมของประเทศตามแนวทางใน (ร่าง) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 นี้ เพื่อร่วมก้าวไปสู่โฉมหน้าใหม่ของประเทศไทย เพื่อ “พลิกโฉมประเทศไทย สู่อัจฉริยะก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน”

2.2 การกล่าวชี้แจงวัตถุประสงค์การประชุม โดย ศ.ดร.สนธิ อักษรแก้ว ประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.2.1 สศช. มีหนึ่งภารกิจที่สำคัญ คือการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อใช้เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2565) ซึ่งจะสิ้นสุดลงในเดือนกันยายน 2565 โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จะเป็นแผนพัฒนาฯ ฉบับแรก ที่เริ่มต้นกระบวนการร่างกรอบแผนภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และจะมีผลในการใช้เป็นกรอบเพื่อกำหนดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิบัติการในช่วง 5 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่สองของยุทธศาสตร์ชาติ โดยการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ซึ่งน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มาเป็นหลักนำทางในการขับเคลื่อนและวางแผนการพัฒนาประเทศ ตลอดจนยึดโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของ

สหประชาชาติ หรือ Sustainable Development Goals: SDGs ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นในการที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่เศรษฐกิจเติบโต สังคมก้าวหน้า ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลในระยะยาวต่อไป ทั้งนี้ ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 สศช. เปิดโอกาสให้ภาคีการพัฒนาและสาธารณชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนฯ อย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งได้นำผลวิจัยในหลากหลายสาขา รวมถึงการวิจัยอนาคตของประเทศหรือ Future Thailand จากสถาบันวิจัยแห่งชาติมาประกอบในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 นี้ด้วย ขณะเดียวกันตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ในมาตรา 15 ได้กำหนดไว้ว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ต้องจัดทำกรอบที่ผ่านความเห็นจากประชาชนก่อนเป็นอันดับแรก จึงจะดำเนินการในขั้นตอนของการจัดทำยุทธศาสตร์ของแผนฯ ในรายละเอียดต่อไป ดังนั้น สศช. จึงจัดกิจกรรมการระดมความเห็นต่อแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มาตั้งแต่ช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน 2564 โดยเป็นการนำกรอบในเบื้องต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ไปจัดกิจกรรมระดมความเห็นในหลายรูปแบบ ทั้งการจัดเวทีระดมความเห็นในระดับกลุ่มจังหวัด 18 กลุ่มทั่วประเทศ การระดมความเห็นเฉพาะกลุ่มในส่วนกลาง ทั้งกลุ่มภาคราชการ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ผู้สูงอายุ เด็กและเยาวชน และสื่อมวลชน รวมถึงยังจัดให้มีช่องทางออนไลน์และสื่อสาธารณะเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นได้โดยสะดวก เพื่อให้ได้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อทิศทางการพัฒนาที่หลากหลาย สามารถแก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการของคนไทยในทุกกลุ่มวัย ทุกพื้นที่และทุกสาขาอาชีพได้อย่างแท้จริง

2.2.2 ภายหลังจากการระดมความเห็นต่อกรอบของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน 2564 แล้ว สศช. ได้นำความเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกเวทีการระดมความเห็น มาปรับปรุงกรอบของแผนฯ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำมาสู่การกำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของแผน รวมทั้งสิ้น 5 เป้าหมาย และมีหมวดหมู่หรือประเด็นมุ่งเน้นในการพัฒนาสำคัญรวม 13 หมวดหมู่ จากนั้นได้นำกรอบดังกล่าวมาจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ในรายละเอียด โดยในขั้นตอนของการจัดทำร่างแผนฯ สศช. ได้เรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงในด้านต่างๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ รวมถึงภาคประชาชน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จำนวน 13 คณะ เพื่อจัดทำเป้าหมาย ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และกลยุทธ์ของการพัฒนาของทั้ง 13 หมวดหมู่ ซึ่งในขณะนี้ ทั้ง 13 คณะได้ยกร่างแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ในหมวดหมู่ที่รับผิดชอบเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

2.2.3 การจัดประชุมประจำปี 2564 ในปีนี้ จัดขึ้นภายใต้หัวข้อเรื่อง “Mission to Transform : 13 หมวดหมู่ พลิกโฉมประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคีการพัฒนาต่างๆ เกี่ยวกับร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) รวมถึงเปิดโอกาสให้ภาคีการพัฒนา ร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง รวมถึงตอบสนองความต้องการของแต่ละภาคส่วนได้อย่างแท้จริง มีผู้เข้าร่วมประชุมจากหลากหลายภาคส่วน อาทิ

ผู้แทนจากส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ นักวิชาการ ภาคประชาชน สื่อมวลชนอาวุโส รวมทั้งสิ้นประมาณ 1,000 คน

2.2.4 การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับ “การพัฒนาคน” และ “ความมั่นคงของการดำรงชีวิตของมนุษย์” เพื่อให้ทุกคนในชาติมีภูมิคุ้มกันต่อความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญ คือ การมุ่งพัฒนาไปด้วยกันโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เมื่อทุกคนมีความต้านทาน จึงจะเกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง นอกจากนี้วิกฤตการณ์โควิด-19 เป็นโอกาสที่จะนำพาประเทศไปสู่การเปลี่ยนแปลง และวางแผนเพื่อการฟื้นตัวและปรับตัวที่จะเตรียมรับความปกติแบบใหม่ หรือ New Normal โดยเฉพาะทั้งการมีระบบสาธารณสุขที่เข้มแข็ง มีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่ครอบคลุมทั่วถึง ไม่มีช่องว่างระหว่างคนในสังคม การสร้างความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจฐานราก การดูแลสุขภาพแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการผลกระทบจากการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านต่างๆ ที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการลดภาวะโลกร้อน การกำจัดขยะในทะเล และการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ เพราะหากเราไม่บริหารจัดการสิ่งเหล่านี้ เราจะต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2.3 การนำเสนอสรุปสาระสำคัญร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดย เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นายอนุชา พิษยนันท์ เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ลศช.) กล่าวว่า แนวคิดและเป้าหมายหลักของร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนประเทศในระยะครึ่งทางภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีโจทย์สำคัญ 3 ข้อ ที่ต้องแสวงหาคำตอบร่วมกัน ซึ่งจะเป็นการปูพื้นฐานและนำไปสู่การสร้างความสำเร็จถึงเป้าหมายและการวางกลยุทธ์การพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยโจทย์ทั้ง 3 ข้อ มีรายละเอียดของข้อเท็จจริงที่ชวนให้คิดเพื่อพิจารณาหาแนวทางในการรับมือหรือต่อยอดเพื่อสร้างประโยชน์ ดังนี้

2.3.1 เรากำลังเผชิญกับอะไร? โลกเรากำลังเผชิญกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่นำมาซึ่งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศไทยในระยะต่อไป กล่าวคือ **การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี** ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะด้านดิจิทัลได้ส่งผลอย่างกว้างขวางทั้งในระดับปัจเจกและองค์กร โดยการเกิดขึ้นของ แพลตฟอร์มดิจิทัลและการใช้หุ่นยนต์ ได้สร้างโอกาสสำหรับผู้ที่ปรับตัวได้อย่างเท่าทันให้สามารถสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการค้าให้ขยายตัวได้อย่างไร้พรมแดนมากขึ้น ประสิทธิภาพในการผลิตได้รับการพัฒนา รวมถึงคนมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น ขณะที่กลุ่มที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง อาจต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่จะสูญเสียการจ้างงานหรือบางธุรกิจจำเป็นต้องปิดตัวลง นอกจากนี้แนวโน้ม **การพัฒนาที่หลายประเทศให้ความสำคัญกับมิติด้านสิ่งแวดล้อม** โดยมีการตั้งเป้าหมายที่จะลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นศูนย์ จะส่งผลให้การผลิตสินค้าและบริการที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือสร้างมลพิษมีความเสี่ยงที่จะถูกกีดกันทางการค้าได้ โดยเฉพาะภาคธุรกิจพลังงานที่ดำเนินการผลิตไฟฟ้าจากถ่านหินและธุรกิจเหมืองแร่ที่มีการปลดปล่อยมลพิษทางอากาศในปริมาณสูง ในขณะเดียวกันการเป็น **สังคมสูงวัย** ที่หลายประเทศทั่วโลกเผชิญอยู่ จะส่งผลกระทบต่อกำลังแรงงานในประเทศ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมถึง **ปัญหาสงครามการค้า** ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น จะส่งผลให้ไทยมีโอกาสในการดึงดูด

การลงทุนที่ไหลออกจากจีนได้มากขึ้น ขณะเดียวกันอาจส่งผลให้เกิดการชะลอตัวทางเศรษฐกิจจากการส่งออกที่ลดลง

นอกจากนี้ **สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19** ที่ทั่วโลกเผชิญอยู่ ยังเป็นปัจจัยเร่งให้แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อาทิ **การเปลี่ยนแปลงสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล** ซึ่งเห็นได้จากการเจรจาธุรกิจผ่านช่องทางสื่อสารในระบบออนไลน์ และรูปแบบการทำงานแบบ workcation ในกลุ่มคนที่มีความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ **การเพิ่มจำนวนขึ้นของแรงงานนอกระบบ** ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความอ่อนไหวสูงต่อสภาวะวิกฤต ยังส่งผลให้การสร้างหลักประกันทางสังคมจำเป็นต้องได้รับการดูแลเพิ่มขึ้นอย่างครอบคลุมด้วย ขณะเดียวกันการเรียนออนไลน์ในช่วงโควิด-19 ยังนำมาซึ่ง**ภาวะการเรียนรู้ถดถอย** โดยเฉพาะด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากนี้ ผลของโควิด-19 ยังทำให้เกิดการฟื้นตัวของเศรษฐกิจแบบรูปตัว K ที่แต่ละภาคอุตสาหกรรม ธุรกิจบริการ ภูมิภาค หรือกลุ่มบุคคล มีศักยภาพในการฟื้นตัวไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากวิกฤติที่เกิดจากโรคระบาดกระทบต่อแต่ละภาคส่วนแตกต่างกัน อีกทั้ง **โควิด-19 ยังทำให้จำนวนคนยากจนเพิ่มสูงขึ้น** จากการว่างงานระยะยาวและรายได้ที่สูญเสียไป ยิ่งไปกว่านั้น **การจัดเก็บรายได้ของภาครัฐยังมีแนวโน้มลดลง** เนื่องจากภาคธุรกิจไม่สามารถดำเนินกิจการได้เต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อข้อจำกัดทางการคลังและการพัฒนาประเทศในอนาคต

2.3.2 **เราพร้อมแค่ไหน? ที่จะเผชิญและรับมือกับแนวโน้มที่เกิดขึ้น** การที่เราจะตอบคำถามได้ จำเป็นต้องรู้และเข้าใจสถานะของทุนด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะเป็นกำลังในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่ทิศทางที่มุ่งหวัง โดยประเทศไทยมีสถานะของทุนที่สำคัญ ดังนี้

- 1) **ทุนทางเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน** ผลิตภาพการผลิตรวมเติบโตค่อนข้างช้า แสดงให้เห็นถึงการขาดการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต อีกทั้งความสามารถในการแข่งขันซึ่งยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมายไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก แม้ว่าจะมีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่สามารถพัฒนาต่อยอดได้ แต่ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานในด้านอื่น ๆ อาทิ วิจัยและพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการศึกษา ยังอยู่ในระดับต่ำ ในส่วนประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์มีการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนโลจิสติกส์ลดลง จึงเป็นโอกาสในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของสินค้า ประกอบกับการมีคุณภาพสูงขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิต
- 2) **ทุนทางสังคมและทรัพยากรมนุษย์** โครงสร้างประชากรที่เข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย ส่งผลให้แรงงานในระบบลดลงในเชิงปริมาณ ซึ่งถ้าไม่สามารถเพิ่มผลิตภาพแรงงานมาชดเชยการลดลงของกำลังแรงงานได้ จะทำให้เศรษฐกิจเติบโตช้าลง ในด้านความเหลื่อมล้ำยังคงอยู่ในระดับสูงแม้ช่องว่างของรายได้มีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตาม เครือข่ายภาคประชาสังคมของไทยมีความเข้มแข็งมาก เห็นได้จากในช่วงโควิด-19 ดังนั้นรัฐบาลควรเชื่อมโยงกับเครือข่ายเหล่านี้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ดีขึ้น

- 3) **ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** พื้นที่ป่าไม้และป่าชายเลนขยายตัวเข้าสู่ส่วนทรัพยากรทางทะเลถูกคุกคามมากขึ้นจากขยะบนพื้นดินที่ลงสู่ทะเล อีกทั้งการจัดการของเสียยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามความสามารถในการลดก๊าซเรือนกระจกสามารถทำได้เกินเป้าหมายแต่ในระยะยาวยังต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนต่อไป
- 4) **ทุนทางสถาบัน** ภาครัฐมีการปรับใช้ดิจิทัลในการดำเนินงานและให้บริการประชาชน แต่กฎหมายและกฎระเบียบจำนวนมากยังล้าสมัยและไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาในอนาคต จึงต้องพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น มุ่งเป้าในการให้บริการตอบสนองความต้องการของประชาชน และอำนวยความสะดวกกับภาคธุรกิจ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนด้านเวลาและค่าใช้จ่ายต่อประชาชนและภาคธุรกิจได้มาก

2.3.3 เราจะก้าวต่อไปอย่างไร?

- 1) **จุดมุ่งหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 คือ การปรับโครงสร้างประเทศ** เพื่อให้ประเทศไทยเดินไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนา สังคมมีคนที่มีความรู้และสมรรถนะสูง มีความเหลื่อมล้ำที่ลดลง และมีสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมในการปรับตัวได้อย่างเท่าทันพลวัตของโลก สามารถรองรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงต่าง ๆ ในอนาคต
- 2) **แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จะมีการกำหนดประเด็นการพัฒนาที่มีจุดเน้นชัดเจน** มีการลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ที่ต้องดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จภายในระยะเวลา 5 ปี จึงมีลักษณะที่ต่างจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่านมาทั้งหมด ซึ่งมักเป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศในภาพกว้างที่ครอบคลุมทุกมิติ
- 3) **หลักการและแนวคิดที่สำคัญ 4 ประการ ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้แก่ 1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีความรู้และคุณธรรม 2) **แนวคิด Resilience** ในการสร้างความพร้อมรองรับความเสี่ยงในอนาคต 3) **โมเดลเศรษฐกิจ BCG** เป็นแนวทางการพัฒนาทั้งในระดับอุตสาหกรรมและบริการ ตลอดจนชุมชนและท้องถิ่น และ 4) **เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)** ทั้งนี้ โดยให้ความสำคัญกับการสืบสาน รักษา และต่อยอดการพัฒนาที่ทำมาในอดีตให้ดียิ่งขึ้นด้วย
- 4) **แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ประกอบด้วย 5 เป้าหมายหลัก พร้อมตัวชี้วัดสำคัญ** ได้แก่ 1) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยใช้รายได้ประชาชาติต่อหัวเป็นตัวชี้วัดหลัก 2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ โดยมีตัวชี้วัดคือดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) 3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม มีตัวชี้วัดคือความแตกต่างของความเป็นอยู่ระหว่างกลุ่มประชากร 4) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนหรือการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีตัวชี้วัดคือปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และ 5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ มีตัวชี้วัดคือดัชนีรวมสะท้อนความสามารถในการรับมือต่อความเปลี่ยนแปลง

- 5) **13 หมุดหมาย 4 มิติของการพัฒนา** เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายหลัก 5 ประการ ภายในระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนา จำนวน 13 หมุดหมาย ซึ่งครอบคลุม 4 มิติของการพัฒนา ได้แก่ มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉม ประเทศ สรุปลงได้โดยสังเขป ดังนี้

5.1) มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย ประกอบด้วย 6 หมุดหมาย ดังนี้

หมุดหมายที่ 1 ด้านการเกษตรมูลค่าสูง มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต โดยมีหลายกลยุทธ์สนับสนุนการพัฒนา อาทิ พัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ สร้างแพลตฟอร์มเพื่อขยายตลาดสินค้าเกษตร และสนับสนุนระบบประกันภัยสินค้าเกษตร

หมุดหมายที่ 2 ด้านการท่องเที่ยว เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบสู่การท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ โดยยกระดับมาตรฐานการบริการและความปลอดภัยเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของตลาดสากล พัฒนาทักษะของบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อรองรับรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีมูลค่าสูงขึ้นในอนาคต

หมุดหมายที่ 3 ด้านฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้า โดยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการเดิมในอุตสาหกรรมยานยนต์ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักของไทยปรับตัวไปสู่การผลิตยานยนต์ไฟฟ้า และมีมาตรการสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้าตลอดห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับยานยนต์ไฟฟ้า ปรับปรุงกฎระเบียบ พัฒนาทักษะแรงงาน และการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง

หมุดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ โดยมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการพัฒนาและผลิตอุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อส่งออกและใช้ภายในประเทศเพื่อลดความเสี่ยงในช่วงวิกฤต และให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาทั้งสินค้าและบริการทางการแพทย์และเชิงสุขภาพ

หมุดหมายที่ 5 ด้านโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค โดยลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ปรับปรุงกฎระเบียบ ส่งเสริมการเจรจาระหว่างประเทศ เพื่อให้ไทยเป็นศูนย์กลางคมนาคมและโลจิสติกส์ในภูมิภาค เพื่อยกระดับบทบาทของไทยในห่วงโซ่อุปทานโลก

หมุดหมายที่ 6 ด้านดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ โดยเร่งส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมและต่อยอดอุตสาหกรรมดิจิทัลและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ซึ่งจะมีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนไทยมากยิ่งขึ้นในอนาคต

5.2) **มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม** ประกอบด้วย 3 หมวด
หมาย ดังนี้

หมวดหมายที่ 7 การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงสตาร์ทอัพ และวิสาหกิจชุมชน โดยผลักดันการพัฒนาศักยภาพจากทรัพยากรที่มีอยู่ ตลอดจนการสร้างระบบนิเวศที่เหมาะสมต่อการพัฒนา

หมวดหมายที่ 8 ด้านพื้นที่และเมืองอัจฉริยะ เน้นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมกลไกความร่วมมือในการพัฒนาระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ รวมถึงการสร้างแหล่งงานในทุกภูมิภาคเพื่อกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจสู่ระดับพื้นที่โดยแรงงานไม่จำเป็นต้องย้ายเข้าเมืองใหญ่

หมวดหมายที่ 9 การตัดวงจรความยากจน เพื่อลดความยากจนข้ามรุ่น โดยการพัฒนาศักยภาพคน สร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ตลอดจนกระจายโอกาสในการประกอบอาชีพที่มั่นคง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการจัดความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตแก่คนไทยทุกช่วงวัย

5.3) **มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ประกอบด้วย 2 หมวด
หมาย ดังนี้

หมวดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ให้ความสำคัญกับการนำหลักการ BCG มาใช้ในการพัฒนาทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนวิสาหกิจชุมชน

หมวดหมายที่ 11 การลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ยกระดับความสามารถในการรับมือภัยพิบัติได้อย่างรวดเร็ว โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตและบริโภค การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการความเสี่ยง

5.4) **มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ** ประกอบด้วย 2 หมวดหมาย ดังนี้

หมวดหมายที่ 12 การพัฒนาคน ต้องมีระบบที่สนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาทักษะอย่างเต็มศักยภาพในทุกมิติ และพัฒนาความสามารถในการผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของการพัฒนาในอนาคต

หมวดหมายที่ 13 การพัฒนาภาครัฐ ต้องมีการปรับปรุงในหลายด้าน โดยมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการประชาชน มุ่งเป้าไปสู่ผลประโยชน์ของประชาชนและภาคธุรกิจ

2.3.4 การดำเนินงานในขั้นต่อไป สศช. จะจัดให้มีการเปิดรับฟังและระดมความเห็นต่อ (ร่าง) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ต่อไป ก่อนนำเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา ให้แล้วเสร็จภายในช่วงเดือนสิงหาคมถึงกันยายน 2565 เพื่อประกาศใช้ในเดือนตุลาคม 2565 ต่อไป

2.4 การเสวนาเรื่อง “13 หมุดหมาย พลิกโฉมประเทศไทย”

การเสวนารับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ (1) ดร.วิโรจน์ สันติประภพ อดีตผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย (2) นายสมโภชน์ อาหุนัย ประธานเจ้าหน้าที่บริหารบริษัท พลังงานบริสุทธิ์ จำกัด (มหาชน) และ (3) ดร.สุทธภา อมรวิวัฒน์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหารบริษัท เอสซีบี อบาคัส จำกัด .ให้ความเห็นต่อร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยมีนางสาวชุตินา พึ่งความสุข ผู้ประกาศข่าวสำนักข่าวไทย ช่อง 9 MCOT เป็นผู้ดำเนินรายการ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

2.4.1 ดร.วิโรจน์ สันติประภพ อดีตผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ในมุมมองด้านบริบทการเปลี่ยนแปลงและจุดหักเหของประเทศไทย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกและบริบทภายในประเทศ

1.1) บริบทของโลก

- **โลกในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีลักษณะเป็น “VUCA”** รุนแรงกว่าเดิม (V หมายถึง Volatile ความผันผวน U หมายถึง Uncertain ไม่แน่นอน C หมายถึง Complex ความซับซ้อน และ A หมายถึง Ambiguous ความคลุมเครือ) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงที่นอกเหนือจากการคาดการณ์ล่วงหน้าที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ต้องมีภูมิคุ้มกันที่ดี และมองฉากทัศน์ที่หลากหลาย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบที่เป็นโดมิโน ซึ่งจะส่งผลให้ปัญหาที่เป็นอยู่ขยายตัวเพิ่มขึ้น
- **การเปลี่ยนทางด้านเทคโนโลยี** ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งทำให้โลกมีลักษณะเป็น VUCA มากขึ้นคือ เทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) หุ่นยนต์ และการพิมพ์ 3 มิติ (3D Printing) ที่ถูกนำมาใช้ในภาคการผลิตและบริการมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งในอนาคตการพัฒนาเทคโนโลยีจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและก้าวกระโดด และจะยิ่งส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและบริการของโลกและของไทย

1.2) บริบทภายในประเทศ

- **ความแตกต่างของคนระหว่างรุ่น** ปัจจุบันคนในสังคมไทยในแต่ละรุ่น (Generation) ที่มีแตกต่างกันทั้งในด้านแนวคิดโดยรวม วิธีการดำเนินชีวิต และมุมมองต่อสังคม
- **การบริหารและการจัดสรรทรัพยากร** การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมจากโครงสร้างเดิมสู่โครงสร้างแบบใหม่ในอนาคต จำเป็นต้องคำนึงถึงการจัดสรรและบริหารทรัพยากรให้เหมาะสมกับโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไป อาทิ ทรัพยากรด้านบริการการท่องเที่ยว ซึ่งมีการใช้ทรัพยากรจำนวนมาก ในขณะที่ความต้องการเริ่มชะลอตัวจนเกิดการผลิตส่วนเกิน (Excess capacity) และแรงงานส่วนเกิน รวมถึงเกิดปัญหา

ทางด้านสังคมและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศ ดังนั้น ควรมีการปรับเปลี่ยน (Transform) การใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้สอดคล้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบใหม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าสูงสุด

2) จุดหักเหในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

2.1) **จุดหักเหของประเทศไทยและการรับมือ** สิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 คือ การกำหนดว่าเรื่องใดเป็นเรื่องสำคัญ หรืออาจเรียกว่า จุดหักเห (Tipping point) ของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเมื่อผ่านจุดหักเหแล้วการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นเร็วมาก และอาจไม่มีทางย้อนกลับไปเป็นเหมือนเดิมอีก รวมทั้งจะส่งผลกระทบในรูปแบบโดมิโนในหลายภาคส่วน ตัวอย่างเช่น การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด 19 ซึ่งสามารถควบคุมได้ในช่วงแรกที่มีผู้ติดเชื้อจำนวนไม่มาก แต่เมื่อจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้นจนเกินหลักพันซึ่งเป็นจุดหักเห จำนวนผู้ติดเชื้อได้เพิ่มมากขึ้นเป็นหลักหมื่นอย่างรวดเร็วจนเกินกว่าที่จะควบคุมได้ และส่งผลกระทบไปยังในภาคส่วนต่างๆ ทั้งการแพทย์ ระบบสาธารณสุข การปิดเมือง รวมทั้งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง

ดังนั้น ในช่วงแผนฯ 13 ควรให้ความสำคัญกับสถานการณ์ที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ 1) *กรณีผ่านจุดหักเหไปแล้ว* ควรวิเคราะห์ค้นหาปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น และตั้งรับสถานการณ์ โดยพิจารณาว่าจะปรับตัวอย่างไรเพื่อลดทอนผลกระทบที่เกิดขึ้น 2) *กรณียังไม่เข้าสู่จุดหักเห* ควรหาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดจุดหักเห นั้น หรือชะลอการเกิดการเปลี่ยนแปลงให้ช้าที่สุด หรือก้าวข้ามจุดหักเหโดยไม่เกิดผลกระทบแบบโดมิโน

สถานการณ์ที่ผ่านสู่จุดหักเหไปแล้วและควรให้ความสำคัญ เช่น วิกฤตสภาพภูมิอากาศซึ่งกระทบโดยตรงต่อภาคเกษตรกรรม และส่งผลถึงความมั่นคงทางอาหาร ต้องมีการวางระบบชลประทานให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งปัญหาด้านโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและการลดลงของประชากรวัยเด็ก ซึ่งกระทบต่อสวัสดิการทางสังคมรองรับผู้สูงอายุในอนาคต จากผลของการบริหารโดยใช้เงินสมทบของวัยทำงานจ่ายสวัสดิการให้ผู้สูงอายุ จึงเป็นประเด็นที่จำเป็นต้องมีการทบทวนและหาทางแก้ไขปัญหา

2.2) ประเด็นที่กำลังจะเข้าสู่จุดหักเห (Tipping point) ได้แก่

- **องค์กรภาครัฐมีขนาดใหญ่ขึ้น** ที่ผ่านมามีการขยายขนาดองค์กร โดยเฉพาะจำนวนเจ้าหน้าที่ระดับสูง ส่งผลให้งบรายจ่ายประจำในหมวดค่าใช้จ่ายเงินเดือนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ และเบียดบังงบประมาณในส่วนอื่นๆ โดยเฉพาะงบลงทุน เป็นต้น ทำให้ข้อจำกัดทางการคลังเพื่อการเติบโตของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น

- **ความเหลื่อมล้ำสูงขึ้น** แนวโน้มภาวะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในรูปแบบตัวอักษร K (K-shape) โดยผู้มีรายได้สูงจะมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรได้มากขึ้น ในขณะที่ผู้มีรายได้น้อยเข้าถึงทรัพยากรได้น้อยลง จึงทำให้ความเหลื่อมล้ำสูงขึ้น เส้นแบ่งคนรวยจนชัดเจนขึ้น รวมทั้งเส้นแบ่งในเรื่องโอกาสด้านการศึกษา เส้นแบ่งด้านการแข่งขันทางธุรกิจ โดยผู้ประกอบการธุรกิจขนาดใหญ่เข้าถึงโอกาสและการพัฒนาได้มากกว่าผู้ประกอบการ SMEs ที่เป็นแหล่งจ้างงานส่วนใหญ่ของคนในประเทศ ตลอดจนเส้นแบ่งในเรื่องการเข้าถึงเทคโนโลยี ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (Digital disruption) หากไม่สามารถปรับตัวได้ทันจะส่งผลให้มีความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงเทคโนโลยี (Digital divide) ที่รุนแรงมากขึ้น
- **ความสามารถในการแข่งขันของไทย** ปัจจุบันการผลิตสินค้าเพื่อเข้าสู่ตลาดโลกมีรูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะระบบห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chain) แต่การผลิตสินค้าเข้าสู่ตลาดโลกของไทยส่วนใหญ่ยังคงใช้รูปแบบและวิธีการเดิมๆ จึงอาจเสียเปรียบในการแข่งขันและอาจทำให้หลุดจากห่วงโซ่มูลค่าโลกได้ อีกทั้งไทยยังไม่มีนโยบายกรอบการค้าเสรีที่ชัดเจน อาทิ FTA CPTPP จึงอาจส่งผลทำให้ตลาดต่างประเทศของไทยมีขนาดเล็กลง ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่ง และอาจส่งผลต่อเนื่องถึงความสามารถในการดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศด้วย
- **ความเห็นต่างของคนระหว่างรุ่น** ก่อให้เกิดความขัดแย้งในด้านความคิดของคนแต่ละรุ่นดังที่เห็นในเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การแก้ปัญหาเพื่อลดความเห็นต่างให้เบาบางลง รวมถึงการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้หันมาร่วมกันพัฒนาประเทศ
- **คุณภาพการศึกษาไทย** ที่ผ่านมามีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ขณะที่คนจะต้องมีคุณภาพและศักยภาพมากขึ้น เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในบริบทโลกและการแข่งขันในทุกด้านจะรุนแรงมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวด
- **ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่** ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ (Ecosystem) ของไทยไม่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ซึ่งจะกระทบต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว ทั้งในเรื่องต้นทุนและโอกาสทางธุรกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- **ปัญหาการคอร์รัปชัน** ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญและมีผลกระทบสูงในสังคมไทย จำเป็นต้องหาแนวทางบูรณาการการทำงานเพื่อแก้ไขให้สำเร็จ อย่าให้การคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติของสังคม เนื่องจากจะมีผลกับทุกหมุด

หมาย ไม่สามารถแข่งขันได้อย่างเป็นธรรม และจะเกิดผลกระทบต่อเนื้อ
เป็นแบบโดมิโนต่อไป

3) **การพลิกโฉม (Transform) ประเทศไทย** การพลิกโฉมหรือแปลงร่าง (Transform) ประเทศไทย จำเป็นต้องดำเนินการในแนวทางของการขับเคลื่อนแผน โดยดำเนินการ ดังนี้ 1) จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เหมาะสม และ 2) มีหลักคิดที่ชัดเจนว่า จะต้องแก้ไขปัญหามาเหตุของปัญหา ไม่ใช่แก้ที่อาการของปัญหา ทั้งนี้ ประเด็นที่ควรเน้นเพิ่มเติมใน 13 หมุดหมายของ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ประกอบด้วย

3.1) **ประเด็นปัญหาด้านสังคมยังไม่ชัดเจน** แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 กำหนด 5 เป้าหมายหลักเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว อย่างไรก็ตาม ในเป้าหมายที่ 4 เรื่อง การสร้างภูมิคุ้มกัน ยังเน้นที่ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพียงด้าน โดยเป้าหมายที่กำหนดไว้มุ่งเน้นการแก้ไขโครงสร้างเศรษฐกิจและสร้าง ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก แต่ประเด็นการแก้ไขปัญหาด้านสังคมยังไม่ ชัดเจนเท่าที่ควร อาทิ ประเด็นเรื่องคุณภาพของการศึกษา ปัญหาการ คอร์รัปชัน ความยั่งยืนและเพียงพอของระบบสวัสดิการ ความยากจนของ ชุมชนเมือง เป็นต้น

3.2) **ประเด็นการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคม** ในการกำหนดแต่ ละหมุดหมายมุ่งเน้นรายกลุ่มอุตสาหกรรมมากเกินไป (Sectoral Approach) ซึ่งผู้ได้รับผลประโยชน์จะจำกัดอยู่เพียงผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนั้นๆ การ ปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจควรกำหนดเป็นประเด็นการพัฒนาสำคัญ โดยเน้น การยกระดับปัจจัยพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น เปลี่ยนจากการมุ่งเน้น พัฒนาอุตสาหกรรมดิจิทัลเพียงอย่างเดียว เป็นการยกระดับเพื่อให้ก้าวไปสู่ เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลในภาพรวม เป็นต้น

3.3) **การยกระดับแรงงาน (Up skill)** โดยเฉพาะแรงงานสูงอายุที่ไม่สามารถกลับ เข้าสู่ตลาดแรงงานที่ใช้เทคโนโลยีในการผลิต หรือแรงงานภาคการท่องเที่ยวที่ เป็นอุปทานส่วนเกินในตลาด ซึ่งต้องมีกระบวนการรองรับการพัฒนาทักษะ แรงงานเหล่านี้

3.4) **การปฏิรูปกฎหมาย** และยกเลิกกฎระเบียบของราชการที่ล้าสมัย เพื่อให้สอด รับกับบริบทการทำงานในปัจจุบัน ต้องการความคล่องตัวสำหรับภาครัฐกิจและ ภาคสังคม

3.5) **ภาคการเงินของประเทศยังคงมีเสถียรภาพทางการเงินที่ดี** อัตราดอกเบี้ยอยู่ใน ระดับต่ำและมีสภาพคล่อง ซึ่งภาครัฐควรใช้ความได้เปรียบทางการเงิน เพื่อ ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจและปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจใหม่

3.6) **แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ต้องมีหลักคิด (Guiding Principle) ที่เหมาะสม** แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เป็นแผนระดับ 2 ที่จะถูกนำไปใช้เป็นกรอบในการทำ แผนปฏิบัติการของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งเป็นแผนระดับ 3 ต่อไป ดังนั้น จึงต้องมี

หลักคิด (Guiding Principle) ที่ชัดเจนที่เกิดจากการวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นองค์รวม เพื่อนำไปแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหา และสามารถนำไปเป็นกรอบสำหรับจัดทำแผนปฏิบัติการหรือแผนระดับ 3 ได้ แต่พบว่าแผนฯ ยังมีประเด็นที่ยังไม่อยู่บนพื้นฐานหลักคิดที่ชัดเจน ได้แก่

- **การเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค** ปัจจุบันการเชื่อมต่อเป็นแบบเครือข่าย (Network) ไม่ต้องการศูนย์กลางอีกต่อไป แนวคิดเรื่องการเป็นศูนย์กลางเป็นแนวคิดแบบเก่า ไม่เข้ากับบริบทโลกในปัจจุบัน
- **การเป็นประตูการค้าและการลงทุน** ปัจจุบันการค้าและการลงทุนไม่จำเป็นต้องผ่านประตูการค้าและการลงทุน ประเทศต่างๆ สามารถทำ FTA ค่าขายกับประเทศต่างๆ ได้โดยตรง
- **การเป็นห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค** ในปัจจุบันห่วงโซ่อุปทานของการผลิตสินค้ามีรูปแบบเป็นระดับโลก (Global Supply Chain) แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีห่วงโซ่อุปทานระดับภูมิภาคเพื่อนำมารวมกลุ่มกันเพื่อไปสู่ระดับโลก
- **การเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ระดับภูมิภาค** ประเทศไทยไม่อยู่ในโครงการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt Road Initiatives : BRI) ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ของภูมิภาค หลักคิดนี้จึงอาจไม่เหมาะสม แต่ควรเป็นหลักคิดที่ทำให้ต้นทุนของบริการต่างๆ มีราคาต่ำที่สุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด จะเหมาะสมมากกว่า
- **การปฏิรูปกลไกภาครัฐ** หมวดหมายที่ 13 เน้นเรื่องการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลในภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานและง่ายต่อการเข้าถึงของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่ภาครัฐที่ควรปฏิรูปเพิ่มเติม ดังนี้ (1) การปฏิรูปให้ภาครัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายกำกับดูแล ให้การสนับสนุนการและส่งเสริมให้เกิดการดำเนินงาน รวมถึงการตรวจสอบการดำเนินการ แต่ไม่ควรเป็นผู้ลงมือเอง (2) การปฏิรูปภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคการศึกษา ให้เป็นผู้ดำเนินงาน เนื่องจากมีความถนัดและมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน และ (3) การกระจายอำนาจ เปิดโอกาสให้มีการทำงานแบบล่างขึ้นบน (Bottom-Up) มากขึ้น
- **การใช้ระบบใช้แรงจูงใจที่เหมาะสม** โดยต้องคำนึงถึงต้นทุนที่แท้จริงในการผลิตและจัดการทรัพยากร ซึ่งบางอย่างยังคงมีมูลค่าต่ำกว่าต้นทุนที่แท้จริงมาก เช่น ต้นทุนในการผลิตน้ำสะอาด พลังงานบริสุทธิ์ และการจัดการขยะ เป็นต้น ซึ่งต้องมีการคำนวณต้นทุนการผลิตและกำหนดราคาที่เหมาะสม โดยอาจใช้กลไกราคาเข้ามาควบคุมดูแล

2.4.2 คุณสมบัติของ อาหุณย์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท พลังงานบริสุทธิ์ จำกัดมหาชน ได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ในมุมมองด้านฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้า สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) โอกาสของไทยในด้านยานยนต์ไฟฟ้า ประเทศไทยมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ มีศิลปวัฒนธรรมที่ดี และตั้งอยู่ในทำเลที่ดี เหมาะกับการพัฒนา ครั้งหนึ่งประเทศไทยเคยได้รับฉายาว่าเป็น Detroit of Asia เนื่องจากมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการผลิตยานยนต์ อย่างไรก็ตาม ในระยะที่ผ่านมาเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดความท้าทายมากขึ้น ไทยมียอดขายยานยนต์รวมทั้งและยอดการส่งออกที่ลดลง นักลงทุนเริ่มมีแนวคิดที่จะย้ายการลงทุนด้านธุรกิจยานยนต์ไปยังประเทศอื่นๆ จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาก่อนที่จะถึงจุดหักเห (Tipping point) ซึ่งเมื่อผ่านจุดหักเหไปแล้วและจะฟื้นคืนกลับมาเป็นดังเดิมไม่ได้อีก

2) การจัดลำดับความสำคัญและจังหวะเวลา

2.1) หมายความว่าในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีความเชื่อมโยงกันทั้งหมดในหลายมิติ จึงจำเป็นต้องดำเนินการให้เกิดความสอดคล้องกัน (Synchronization) ด้วยการมีเป้าหมายที่ชัดเจน จัดลำดับความสำคัญว่าเรื่องใดควรทำก่อน เรื่องใดควรทำทีหลัง และแต่ละเรื่องควรจะทำเมื่อใด โดยหมายความว่า 13 มีความสำคัญมาก แผนแม้จะดีแต่หากการขับเคลื่อนไม่ดีก็ไม่สำเร็จได้ ดังนั้น ภาครัฐจะต้องเป็นผู้สนับสนุนและควบคุมการขับเคลื่อนแผน ต้องให้คนทำงานในภารกิจที่เหมาะสม (Put the right person to the right job) รวมทั้งต้องมีนโยบายที่ชัดเจน

2.2) ปัจจุบันบริษัทรถยนต์ขนาดใหญ่หลายบริษัทเริ่มย้ายฐานการผลิตไปที่ประเทศอื่นๆ อาทิ ประเทศอินโดนีเซียที่มีการลงทุนสร้างโรงงานแบตเตอรี่ขนาดใหญ่ ในขณะที่ไทยมีเพียงแผนและยังไม่ชัดเจน การจับจังหวะการลงทุน (Market timing) จึงเป็นสิ่งสำคัญ การกำหนดยุทธศาสตร์ยานยนต์ไฟฟ้า ควรเริ่มจากตลาดรถเชิงพาณิชย์ซึ่งมีตลาดขนาดใหญ่ก่อน ปริมาณการใช้งานรถไฟฟ้าที่สูงจะสามารถลดมลพิษได้มาก แม้ว่าต้นทุนของการผลิตรถยนต์ไฟฟ้าจะยังคงสูงแต่มีค่าใช้จ่ายในการใช้รถ (Operation cost) ต่ำ การใช้งานมากจะยิ่งทำให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy of scale) และยิ่งทำให้อุตสาหกรรมพื้นฐานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เติบโตขึ้นได้อีกด้วย อาทิ อุตสาหกรรมแบตเตอรี่ เนื่องจากรถเชิงพาณิชย์ต้องใช้แบตเตอรี่มาก ซึ่งจะกลับไปเสริมอุตสาหกรรมรถยนต์ส่วนบุคคล ทำให้เกิด Product champion ใหม่ อาทิ รถกระบะที่ปัจจุบันไทยยังต้องนำเข้า จึงเป็นการเสริม New S-curve และยังส่งเสริม S-curve เดิมให้กลายเป็น New S-curve ได้อีกด้วย รวมทั้งเป็นการเสริมห่วงโซ่อุปทานให้แข็งแกร่งมากขึ้น

2.3) การจัดลำดับความสำคัญ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมีความสำคัญลำดับแรก จากนั้นจึงเป็นอุปสงค์และอุปทานตามลำดับ โครงสร้างพื้นฐานจะส่งสัญญาณ

ให้ภาคเอกชนและนักลงทุนเห็นภาพและเกิดความเชื่อมั่น และทำให้เกิดอุปสงค์ และอุปทานตามมา โดยโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของยานยนต์ไฟฟ้าคือสถานีอัดประจุไฟฟ้า จำนวนสถานีที่เหมาะสมควรพิจารณาจากอุปสงค์ อุปทาน และทำเล รวมทั้งจังหวะเวลา (Timing) ซึ่งจำนวนสถานีไม่จำเป็นต้องมีมากเกินไป ความจำเป็น จะทำให้ต้นทุนสูงโดยเปล่าประโยชน์ หากตั้งสถานีทุก 50 หรือ 100 กิโลเมตร จะต้องตั้งสถานีอัดประจุไฟฟ้าเพียง 2,000 สถานีเท่านั้น รวมทั้งควรคิดอัตราค่าไฟฟ้าต่างกันตามอุปสงค์ของแต่ละพื้นที่ จะทำให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด และไม่ต้องปรับปรุงโครงข่ายไฟฟ้ามาก แต่จะมีประสิทธิภาพในการใช้งานมากขึ้น อีกทั้งจะทำให้เกิดระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid) ตามมาอีกด้วย

- 3) **การหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง** ประเทศไทยติดอยู่ในกับดักรายได้ปานกลางมาเป็นระยะเวลานาน เพื่อหลุดพ้นจากกับดักนี้ ไทยควรเน้นเรื่องการสร้างห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) สร้าง Product Champion และสร้างเทคโนโลยีหลัก (Core Technology) ของประเทศ แทนที่จะเป็นผู้รับจ้างผลิต (Original Equipment Manufacturer : OEM) ดังที่เคยเป็นมา ซึ่งทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มน้อย และแรงงานไม่ได้รับการพัฒนาทักษะมากพอที่จะทำให้ประเทศหลุดออกจากกับดักรายได้ปานกลาง รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรที่นอกเหนือจากการเรียนแล้ว ภาครัฐยังควรสร้างสิ่งแวดล้อมให้คนเกิดความอยากที่จะเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการแข่งขัน การลงทุน ตลอดจนการสร้างนวัตกรรมอีกด้วย
- 4) **การนำศึกษาเรียนรู้จากประเทศที่ประสบความสำเร็จด้านการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้า** สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจในเรื่องการส่งเสริมและพัฒนายานยนต์ไฟฟ้า โดยรัฐบาลจีนต้องการเป็นฐานผู้ผลิตรายานยนต์ไฟฟ้า (EV Hub) ในภูมิภาค และต้องการมีเทคโนโลยีในการผลิตแบตเตอรี่เป็นของตนเองเป็นอันดับแรก จึงกำหนดนโยบายให้ภายใน 5 ปีแรก บริษัทแบตเตอรี่ที่จะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลจีนจะต้องถือหุ้นโดยคนจีนร้อยละ 51 ขึ้นไปเท่านั้น รวมทั้งมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อวัดผลสำเร็จ (Objective Key Result) อย่างชัดเจน ส่งผลให้บริษัทต่างๆ สนใจที่จะร่วมทุนกับคนจีน ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีของการส่งสัญญาณสนับสนุนอย่างชัดเจนจากภาครัฐ อีกทั้งเป็นการกระตุ้นให้ภาครัฐและเอกชนสามารถทำตามแผนและก้าวไปพร้อมกัน ทำให้ภาคเอกชนรู้ได้อย่างชัดเจนว่าจะต้องทำอะไรต่อไป
- 5) **ผลกระทบจากการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้าต่อเกษตรกร** ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม การเพิ่มการใช้รถไฟฟ้า ส่งผลให้การใช้น้ำมันเชื้อเพลิงลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรที่ปลูกพืชที่เป็นส่วนผสมของน้ำมันเชื้อเพลิง อาทิ ปาล์ม มันสำปะหลัง และอ้อย ซึ่งภาครัฐจำเป็นต้องเตรียมแนวทางแก้ไขในเรื่องนี้ อาทิ การนำผลผลิตทางการเกษตรเหล่านี้ไปสร้างมูลค่าเพิ่มในด้านอื่นๆ เพื่อชดเชยรายได้ให้เกษตรกรได้มากขึ้น โดยควรเร่งดำเนินการโดยเร็ว เนื่องจากการศึกษาวิจัยต้องใช้เวลา และควรดำเนินการให้สอดคล้องกับปัจจัยอื่นๆ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

- 6) ประเด็นที่ควรมุ่งเน้นใน 13 หมายเหตุของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13
- 6.1) **ควรตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย** เพื่อให้เกิดแรงผลักดันในการบรรลุผลสำเร็จของการพัฒนา เนื่องจากโลกมีการแข่งขันที่สูงอยู่ตลอดเวลา
  - 6.2) **ควรเปลี่ยนจากการตั้งดัชนีชี้วัดผลงาน (Key Performance Indicator) เป็นการตั้งเป้าหมายเพื่อวัดผลสำเร็จ (Objective Key Result)** เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน การมุ่งเน้นที่ผลสำเร็จจะทำให้เกิดผลการพัฒนาต่อมาเป็นลูกโซ่ (Chain reaction)
  - 6.3) **ส่งเสริมคนไทยให้เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยี (Thailand First)** จะทำให้ประเทศไทยและคนไทยได้ผลประโยชน์จากห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) โดยไม่เพียงแต่ดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ แต่จะต้องสร้างโอกาสให้คนไทยในเวลาเดียวกัน
  - 6.4) **เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส** เพื่อให้ประเทศไทยพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง เนื่องจากทุกประเทศอยู่ในช่วงชะลอตัวเหมือนกัน ประเทศไทยจึงควรสร้างโอกาสให้สามารถก้าวข้ามวิกฤติและพัฒนาได้ก่อนประเทศอื่นๆ
  - 6.5) **ส่งเสริมให้คนไทยเปิดกว้างยอมรับผลิตภัณฑ์ของคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ** โดยการลดอุปสรรคและเงื่อนไขในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์โดยคนไทย สร้างค่านิยมในการใช้สินค้าของคนไทย (Thai Nationalism) และสร้างมูลค่าให้กับแบรนด์สินค้าของคนไทย (Thailand Branding)
  - 6.6) **ควรตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย** เพื่อให้เกิดแรงผลักดันในการบรรลุผลสำเร็จของการพัฒนา เนื่องจาก โลกมีการแข่งขันที่สูงอยู่ตลอดเวลา หากแรงผลักดันน้อยจะทำให้ประเทศพัฒนาได้ช้า
  - 6.7) **ควรเปลี่ยนจากการตั้งดัชนีชี้วัดผลงาน (Key Performance Indicator) เป็นการตั้งเป้าหมายเพื่อวัดผลสำเร็จ (Objective Key Result)** เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน การมุ่งเน้นที่ผลสำเร็จจะทำให้เกิดผลการพัฒนาต่อมาเป็นลูกโซ่ (Chain reaction)
  - 6.8) **ส่งเสริมคนไทยให้เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยี (Thailand First)** จะทำให้ประเทศไทยและคนไทยได้ผลประโยชน์จากห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) โดยไม่เพียงแต่ดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ แต่จะต้องสร้างโอกาสให้คนไทยในเวลาเดียวกัน
  - 6.9) **เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส** เพื่อให้ประเทศไทยพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง เนื่องจากทุกประเทศอยู่ในช่วงชะลอตัวเหมือนกัน จึงเป็นโอกาสให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามวิกฤติและพัฒนาได้ก่อนประเทศอื่นๆ
  - 6.10) **ส่งเสริมให้คนไทยเปิดกว้างยอมรับผลิตภัณฑ์ของคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ** โดยการลดอุปสรรคและเงื่อนไขในการสร้างสรรค์

ผลิตภัณฑ์โดยคนไทย สร้างค่านิยมในการใช้สินค้าของคนไทย (Thai Nationalism) และสร้างมูลค่าให้กับแบรนด์สินค้าของคนไทย (Thailand Branding)

2.4.3 ดร.สุทธธรรมา ออมรวีวัฒน์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท เอสซีบี ออบาคัส จำกัด ได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ในมุมมองด้านเทคโนโลยี สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- 1) จุดหักเห (Tipping point) ที่สำคัญด้านเทคโนโลยีสำหรับประเทศไทย จุดหักเหที่สำคัญด้านเทคโนโลยี ได้แก่ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligent: AI) ระดับร่องรอยข้อมูลข่าวสารในโลกดิจิทัล (Digital footprint) ที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก มีผลกระทบต่อปัญหาความเหลื่อมล้ำค่อนข้างสูง โดยพื้นฐานแล้ว ธุรกิจดิจิทัลสามารถนำไปใช้ได้หลากหลายสาขา ไม่ใช่เพียงแต่ด้านการเงินเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ยังมีบางสาขาที่เทคโนโลยีมีความจำเป็น แต่ยังไม่มีการนำไปใช้อย่างเต็มศักยภาพ ได้แก่ การเกษตร การท่องเที่ยว การลงทุนด้านโลจิสติกส์ ประเทศไทยยังมีข้อจำกัดที่ทำให้ยังไม่สามารถผลักดันทุกด้านพร้อมกันได้ เนื่องจากการลงทุนดิจิทัลใช้ต้นทุน และความตั้งใจทางการเมืองและสังคมสูง ต้องทราบบัณฑิตประสงค์การลงทุนที่แน่ชัด เช่น เพื่อสร้างตลาดใหม่ ลดต้นทุน ลดความเสี่ยง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การมีเทคโนโลยีที่แพร่หลาย โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัลจะเป็นการเพิ่มศักยภาพของประชาชนและผู้ผลิตรายย่อยให้สามารถเข้าถึงตลาดต่างๆ ได้มากขึ้น
- 2) ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี การฟื้นเศรษฐกิจในระยะต่อไปที่มีรูปร่างแบบตัวอักษร K (K shape) ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำเพิ่มมากขึ้น โดยการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำไม่ควรแก้ที่ผลลัพธ์ แต่ควรแก้ที่ต้นเหตุในด้านต่างๆ ได้แก่

2.1) ด้านประชากร พิจารณาด้วยแนวทาง 2 As ดังนี้

- **Access** (การเข้าถึง) : ปัจจุบันมีประชาชนบางกลุ่มที่สามารถเข้าถึงและมีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีจำกัด เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้มีรายได้น้อย อันเนื่องมาจากอุปสรรคด้านกฎ ระเบียบที่จำกัดวิธีการเข้าถึงเทคโนโลยี
- **Abuse** (การใช้ในทางที่ผิด) : หากประชาชนถูกผลักดันให้เข้ารับบริการที่เป็นพื้นฐานของรัฐ เช่น การศึกษา การสาธารณสุข แต่ประชาชนไม่เข้าใจสิทธิ กฎ กติกา หรือความสามารถในการใช้สิทธิของตนเองอย่างชัดเจน อาจทำให้ประชาชนไม่สามารถป้องกันสิทธิของตนเองได้อย่างเพียงพอ

2.2) โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล (Digital infrastructure) ร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงระบบโทรคมนาคมพื้นฐาน เช่น อินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตาม ในช่วงวิกฤตโควิด-19 ที่ผ่านมา สะท้อนว่าการเข้าถึงเครื่องมือทางเทคโนโลยีก็มีความสำคัญ รวมถึงการเข้าถึงเนื้อหา (Content) ที่เหมาะสม นอกจากนี้ การพัฒนาระบบข้อมูลกลาง เช่น ระบบการยืนยันตัวตนแบบดิจิทัล (NDID) สามารถทำได้ดี แต่ยังมีปัญหาเรื่องความสามารถในการเข้าถึงของรายย่อย โดยยังถูกกีดกันด้วยราคาและทุนจดทะเบียน ภาครัฐและ

หน่วยงานกำกับจึงควรให้ความสำคัญกับการตั้งระบบกลางที่ก่อให้เกิดการเข้าถึงที่เท่าเทียมกัน และช่วยสนับสนุนการพัฒนาภาคเอกชน

2.3) **กฎ ระเบียบของภาครัฐ** ควรเอื้อต่อธุรกิจดิจิทัลและการแข่งขันที่เท่าเทียม การปรับเปลี่ยนกฎ กติกา มีกระบวนการที่ซ้ำ ไม่ชัดเจน ส่งผลต่อการประกอบธุรกิจและความสามารถในการแข่งขัน นอกจากนี้ หน่วยงานกำกับเน้นการกำหนดขอบเขตด้วยประเภทของผู้ประกอบการ แต่ปัจจุบันกลุ่มธุรกิจหลายกลุ่มมีการปรับแนวทางและรูปแบบการทำธุรกิจแบบใหม่ที่ไม่สามารถใช้ขอบเขตการกำกับแบบเดิมได้ ดังนั้น ควรมีกฎ ระเบียบที่ช่วยสร้างกติกาการแข่งขันที่เสมอภาคและเท่าเทียมกัน อันจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด

3) **ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ในด้านการพัฒนาเทคโนโลยี** ร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีการกำหนดรายละเอียดของรายสาขาอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาเทคโนโลยี 3 ด้าน ซึ่งในแต่ละด้านควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถดำเนินการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

3.1) **ด้านประชากร** ด้วยการน้อมนำแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 นั่นคือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดย

- **เข้าใจ** คือ การเข้าใจเทคโนโลยีดิจิทัล และการเข้าใจบทบาท สิทธิ ของประชาชนในฐานะผู้บริโภค รวมทั้งผู้ประกอบการรายย่อยควรเข้าใจบทบาทของเทคโนโลยีในการพัฒนาธุรกิจ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงจากธุรกิจแบบเก่าเป็นแบบใหม่
- **เข้าถึง** คือ การพัฒนาเครื่องมือในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น อินเทอร์เน็ต จะช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้
- **พัฒนา** คือ การที่ภาครัฐพัฒนาให้ประชาชนเข้าใจในสิทธิที่จะเลือกเปิดเผยข้อมูลของตน ผู้ให้บริการต้องให้ข้อมูลที่ง่ายและชัดเจนต่อประชาชน รวมถึงควรมีช่องทางร้องเรียนที่ประชาชนรับทราบได้อย่างชัดเจน

3.2) **ด้านการสร้างโครงสร้างฐานข้อมูล** การที่ภาครัฐมีนโยบายข้อมูลเปิด (Open data policy) และแพลตฟอร์มข้อมูลเปิด (Open data platform) เป็นเรื่องสำคัญ ที่จะช่วยให้สามารถแบ่งปันข้อมูลได้อย่างปลอดภัยและรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้บริโภค ทั้งนี้ การพัฒนาพื้นที่กลางเหล่านี้ใช้เงินลงทุนสูง ต้องมีกฎระเบียบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความปลอดภัย และช่วยป้องกันไม่มีผู้แข่งขันที่ไม่เหมาะสม (Bad player) นอกจากนี้ ยังต้องสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนร่วมมือในเรื่องนี้ด้วย

- 3.3) **ด้านการสร้างระบบและระเบียบการแข่งขันอย่างเท่าเทียมกัน** ปัจจุบันการแข่งขันที่เท่าเทียมเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากภาครัฐที่มีขนาดใหญ่เข้ามามีบทบาททั้งการเป็นผู้กำกับและผู้เล่น (Player) ในธุรกิจ ทำให้เกิดความสับสนต่อทั้งผู้บริโภค ผู้ผลิต และนักลงทุน ซึ่งบางสาขาอาจต้องแข่งขันกับภาครัฐ จึงส่งผลต่อการพิจารณาการลงทุนในไทย
- 4) **ความคิดเห็นอื่นๆ เพิ่มเติม** เมื่омองไปข้างหน้าจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่กำลังพลิกโลก การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดำเนินการไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ควรให้ความสำคัญในประเด็นที่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน นั่นคือ การสร้างความมั่นคงในด้านต่างๆ ทั้งนี้ การสร้างความมั่นคงในแต่ละด้านใช้เวลา จึงควรเริ่มสร้างความมั่นคงในด้านต่างๆ ตั้งแต่วันนี้ ดังนี้
- 4.1) **ความมั่นคงทางอาหาร** จากวิกฤตโลกร้อนที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีผลกระทบต่อสาธารณสุขบริโภค น้ำสะอาด ผลผลิต การเกษตร ส่งผลถึงความมั่นคงทางอาหาร ควรต่อยอดสินค้าการเกษตร มีการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ระดับสูง (High value-added products) ในสินค้าเกษตรอย่างชัดเจน
- 4.2) **ความมั่นคงทางสาธารณสุข** ในช่วงวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แสดงให้เห็นว่าการสร้างความมั่นคงในธุรกิจยา วัคซีน การพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ ต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนา และในปัจจุบันยังไม่สามารถพัฒนาได้ทันท่วงที ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความมั่นคงทางการแพทย์และสาธารณสุข ถึงแม้ว่าการลงทุนระยะแรกอาจไม่สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตรายใหญ่ได้ แต่การสร้างความมั่นคงไม่ใช่การแข่งขัน ควรอดทนในช่วงระยะเวลาของการพัฒนา รวมถึงมีความอดทนที่จะใช้ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น และให้ความสำคัญกับการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคด้วย
- 4.3) **ความมั่นคงทางการศึกษา** ซึ่งความมั่นคงดังกล่าว ไม่จำกัดเฉพาะความรู้ในบริบทของโรงเรียน หรือความรู้ทางวิชาการ แต่เป็นทักษะ เช่น ความเป็นผู้นำ การคิดเชิงวิจารณ์ญาณ (Critical thinking) ความรู้ความเข้าใจในการแยกแยะ ข่าวสาร การสื่อสารข้ามรุ่น และการสื่อสารความคิดของตนเอง ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ควรกระจายการเรียนรู้โดยไม่จำกัดแค่เพียงในระบบโรงเรียน แต่เป็นส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วย

2.5 สรุปความเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี 2564 ของ สศช. ผ่านระบบ ZOOM

ผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี 2564 ของ สศช. ที่ได้ลงทะเบียนเข้าร่วมการประชุมผ่านระบบ ZOOM จากหลากหลายภาคส่วน อาทิ สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษา สื่อมวลชน อดีตผู้บริหาร สศช. ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 อย่างกว้างขวาง สามารถสรุปความเห็นได้ ดังนี้

2.5.1. ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อภาพรวมของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

1) การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

- 1.1) การจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรแบ่งออกเป็น 2 แผน ได้แก่ แผนในการจัดการกับปัญหาวิกฤตต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในภาพรวมของประเทศ
- 1.2) ควรจัดลำดับความสำคัญในการขับเคลื่อนแผนฯ และปรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้เน้นเฉพาะเรื่องที่สำคัญ เพื่อให้ทิศทางการขับเคลื่อนแผนฯ มีแนวทางที่ชัดเจน ซึ่งปัจจุบันมีแผนแม่บทระดับสองในหลายเรื่องมากอยู่แล้ว ควรขอความร่วมมือทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคเอกชนในการปรับปรุง และสร้างจุดเน้นในการเขียนแผนฯ เพื่อเป็นแผนฯ ที่มีคุณภาพและนำไปสู่ความสำเร็จได้
- 1.3) สิ่งสำคัญเพื่อมุ่งสู่การ Transform ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 คือ การสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วม เนื่องจากปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หรือกำลังเผชิญกับโลกแห่ง VUCA (สถานการณ์ที่ยากจะอธิบาย คาดเดาไม่ได้และไม่แน่นอน) อาทิ การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ภาวะโลกร้อน ดังนั้น ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ กระบวนการการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยน Mindset (กรอบความคิด) และวิธีคิดแบบ Paradigm (กระบวนการทัศน์) ที่เหมาะสมกับโลกสมัยใหม่ พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจถึงเป้าหมายร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้น จากการเรียนรู้ผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน เพราะการมีส่วนร่วมจะทำให้การจัดทำแผนพัฒนาฯ ประสบความสำเร็จได้

2) การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2566 ควรนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 บรรจุอยู่ในยุทธศาสตร์จัดสรรงบประมาณประจำปี โดยเฉพาะในเรื่องที่จำเป็นเร่งด่วน ซึ่งต้องรองรับกับเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้วย

3) เป้าหมายและตัวชี้วัด

- 3.1) ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ควรพิจารณาในแต่ละหมวดหมายว่าวัตถุประสงค์ในแต่ละหมวดหมายนั้นมีความเชื่อมโยงหรือขัดแย้งกันหรือไม่ พร้อมทั้ง ควรนำตัวเลขทางเศรษฐกิจและสังคมต่างๆ มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขในระยะต่อไป หากจุดคานงัดจากระดับบนลงล่าง และการกระจายอำนาจโดยการมีส่วนร่วม เพื่อให้นำไปสู่การพัฒนาคนให้มีความอยู่ดีมีสุข (well-being) ซึ่งจะเป็นการครอบคลุมทั้งเศรษฐกิจและสังคมที่สมดุล
- 3.2) การกำหนดเป้าหมายของแผนฯ 13 ควรพิจารณาจากการบรรลุผลการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ตามเป้าหมาย ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และนำมากำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ที่สอดคล้องกับเป้าหมายในระยะยาวของแผนยุทธศาสตร์ชาติ

2.5.2 ความเห็นในรายละเอียด

- 1) **ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก** การพัฒนายานยนต์ไฟฟ้า (EV) รวมถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ความสำเร็จที่วัดที่เป็น Objective and Key Result (OKR) ที่สำคัญ ควรสร้างรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิต “ยานยนต์ไฟฟ้า” ในประเทศไทยให้มีความแตกต่างจากอุตสาหกรรมผลิตยานยนต์ในประเทศที่มีการใช้ “เครื่องยนต์ที่ใช้น้ำมัน” ในปัจจุบัน ที่เป็นการลงทุนของบริษัทยานยนต์ต่างชาติเข้ามาใช้แรงงานไทยและโครงสร้างพื้นฐานไทยในการผลิตรถยนต์และจักรยานยนต์เพื่อขายทั้งในประเทศและส่งออก โดยมีบริษัทคนไทยเป็นผู้ผลิตชิ้นส่วนบางชิ้นเพื่อป้อนให้บริษัทยานยนต์ต่างชาติและเพื่อส่งออก แต่ยังคงไม่มีการพัฒนาให้เป็นแบรนด์ยานยนต์ของคนไทย โดยประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับมีเพียงการจ้างงานและการสร้างอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์เท่านั้น
- 2) **ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง** สร้างการยอมรับเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ผลิตในประเทศไทย รวมทั้งการยอมรับสมุนไพรที่เป็นของไทยเพื่อใช้ในการรักษา เช่นเดียวกับประเทศจีนที่ยอมรับยาจีนในการรักษาและลดการพึ่งพาการใช้ยาจากต่างประเทศ
- 3) **ไทยมี SMEs ที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้** ควรพัฒนา SMEs ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเพิ่มจำนวนและสัดส่วน SMEs ต่อ GDP และมีมาตรการให้ธุรกิจขนาดใหญ่ร่วมมือและช่วยเหลือเพื่อเพิ่มการเติบโตของ SMEs
- 4) **ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน** เพิ่มอำนาจให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมากขึ้น ผนึกกำลังร่วมกับภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง
- 5) **ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ** แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ต้องเตรียมประเทศไทยก่อนการรองรับนโยบาย Net Zero Emission (การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิให้เป็นศูนย์) ทั่วโลก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือภาวะโลกร้อน เป็นความเสี่ยงสำคัญอันดับแรกๆ ของโลก ควรให้ความสำคัญกับปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยกำหนดให้เป็นตัวชี้วัดของหน่วยงานราชการ โดยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ต้องมีทิศทางการพัฒนาในประเด็นนี้อย่างชัดเจน มีเป้าหมายและมีหลักคิดของหมุดหมายที่ชัดเจน โดยต้องพิจารณาความเชื่อมโยงและผลกระทบระหว่างหมุดหมายด้วย เนื่องจากประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นมิติด้านความยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ข้อมูล Global Innovation Index 2021 แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยได้คะแนนต่ำมากในด้าน Regulatory Environment และ Education ดังนั้น สศช. จึงควรกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย และจะมียุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ให้บรรลุผลให้ได้
- 6) **ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต** ประเด็นด้านกำลังคนเป็นประเด็นที่ยังไม่ประสบความสำเร็จและต้องให้ความสำคัญอย่างมาก โดย (1) ต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรมและมีความรับผิดชอบต่อ

ส่วนรวมและประเทศชาติ (2) สร้างคนให้เป็นนักสร้างสรรค์ (Innovators) มากกว่า การเป็นผู้ใช้หรือผู้ซื้อ ซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ในระยะยาวได้

- 7) **ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน** เป็นหมุดหมายที่สำคัญที่สุด โดยมุ่งปฏิรูปภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและมีขนาดเล็กกลาง ซึ่งควรให้ความสำคัญก่อนเป็นอันดับแรก รวมถึงต้องส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมสามารถนำแผนไปปฏิบัติในพื้นที่ให้เกิดผลได้จริง โดยควรมีกลไกความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และนำนวัตกรรมที่เน้นระบบดิจิทัลมาปรับใช้กับทุกภาคส่วน สศช. สามารถสนับสนุนให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะด้านงบประมาณ และควรเพิ่มประเด็นการทุจริตประพฤติมิชอบ เพื่อให้สังคมไทยเห็นความสำคัญของประเด็นดังกล่าว

2.6 สรุปความเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี 2564 ของ สศช. ผ่าน Facebook live

ผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี 2564 ของ สศช. ที่เข้าร่วมการประชุมผ่าน Facebook live ได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 อย่างกว้างขวาง โดยมีความคิดเห็นที่น่าสนใจ อาทิ

2.6.1 ความคิดเห็นต่อภาพรวมของแผนฯ

- 1) เห็นด้วยกับการนำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักการพื้นฐาน แต่ภาครัฐต้องกำหนดกลไกสนับสนุนที่เอื้อต่อการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริง โดยแผน กลยุทธ์ นโยบายต่างๆ ต้องคำนึงถึงความสมดุลทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้องปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อลดอุปสรรคต่อการพัฒนาไปพร้อมกันด้วย
- 2) ประเทศไทยเคยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเมื่อ 30 ปีที่แล้วว่าจะเปลี่ยนจากประเทศเกษตรกรรมเป็นประเทศอุตสาหกรรม ควรมีการศึกษาทบทวนความสำเร็จอย่างแท้จริงของการพัฒนาอุตสาหกรรม เพราะในความเป็นจริง ไทยเป็นเพียงผู้รับจ้างประกอบและรับจ้างผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีไม่สูงนัก ถึงวันนี้อาจจะต้องพิจารณาหันกลับมามุ่งเน้นการพัฒนาด้านเกษตรกรรมให้เป็นภาคเศรษฐกิจหลัก เพราะสภาพพื้นที่สภาพแวดล้อม และผู้คนส่วนใหญ่อยู่ในภาคการเกษตร เหมาะจะเป็นแหล่งอาหารของโลกหรือของภูมิภาค
- 3) เห็นด้วยกับการพลิกโฉมประเทศไทย แต่ข้อจำกัดของไทยประการหนึ่งคือ การวิจัยและพัฒนา ดังนั้น แนวทางที่จะดำเนินการหมุดหมายต่างๆ จึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้ประสบการณ์จากต่างประเทศ เพื่อสร้างนวัตกรรมของไทย ดังนั้น ควรระบุประเด็นความร่วมมือเพื่อการพัฒนากับต่างประเทศ เป็นหมุดหมายสำคัญในการพลิกโฉมด้วย
- 4) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ควรนำแนวคิด Thailand Product Hero มาปรับใช้ โดยเน้นพัฒนาเรื่องหลักเรื่องเดียวให้สำเร็จ (เรื่องเด็ด หมัดนี้เด็ด) และระดมสรรพกำลังลงไปดำเนินการ และเมื่อมีผลลัพธ์ความสำเร็จชัดเจน จะเป็นโมเดลให้แผนพัฒนาฯ ฉบับต่อไปใช้ต่อยอดหรือยึดถือเป็นแนวทาง

- 5) การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ต้องเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและทุกภาคส่วนใน 77 จังหวัดทั่วประเทศ โดยรวบรวมความเห็นว่าเป็นประชาชนในแต่ละพื้นที่ต้องการอะไร และเปิดโอกาสในการร่วมจัดทำแผนที่ยึดโยงกับจังหวัดของตนขึ้นมาในลักษณะพิมพ์เขียว จากนั้น สศช. และหน่วยงานทางยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องนำพิมพ์เขียวของแต่ละจังหวัดมาประมวลและจัดทำเป็นแผนพัฒนาฯ ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในจังหวัดนั้นได้อย่างแท้จริง เป็นการคิดจากล่างสู่บน ช่วยลดเรื่องความเหลื่อมล้ำหรือการขาดโอกาสในเชิงพื้นที่ลง
- 6) การขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความเป็น wellness ภายใต้ 13 หมุดหมาย มีหลักคิดหลักการ หลักปรัชญา หลักวิชาการ ที่ชัดเจน แต่ยังคงขาดหลักปฏิบัติร่วมกันของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม จึงต้องสร้างกลไกการขับเคลื่อนร่วมกันที่ชัดเจน มีการจัดลำดับความจำเป็น ความสำคัญ และความเร่งด่วนในการดำเนินงาน โดยมีกรอบระยะเวลากำกับ และกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนในการเข้าร่วมผลักดันการพัฒนา นำไปสู่ประโยชน์ที่สังคมไทยและสังคมโลกจะได้รับร่วมกันในลักษณะ win win to win win

2.6.2 ความคิดเห็นต่อรายการหมุดหมาย

- 1) ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง ต้องระมัดระวังไม่ให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นไปตกอยู่กับกลุ่มทุนขนาดใหญ่ แต่เกษตรกรที่มีทุนน้อยไม่ได้รับประโยชน์มากนัก เพราะจะทำให้ความเหลื่อมล้ำยิ่งสูงขึ้น และหมุดหมายนี้ยังขาดการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจฐานราก การเพิ่มคุณค่าและยกระดับศักยภาพการเกษตรในระดับชุมชน เช่น เกษตรอัตลักษณ์ เกษตรวิถีชุมชนสีเขียว ที่เน้นความหลากหลายทางชีวภาพ อาหารเพื่อสุขภาพ รักษาระบบนิเวศน์ ฟื้นฟูและสืบทอดวิถีชีวิต สืบสานภูมิปัญญาวัฒนธรรม ขณะเดียวกัน หมุดหมายนี้ต้องเน้นเรื่องความมั่นคงทางอาหารควบคู่ไปด้วย โดยส่งเสริมการรวมกลุ่มและสนับสนุนเงินทุนในการทำเกษตรอินทรีย์/สินค้าเกษตรปลอดภัย
- 2) ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน สังคมไทยยังมีปัญหาเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ระหว่างเมืองและชนบทยังคงรุนแรง แนวทางการกระจายความเจริญปัจจุบัน ยังกระจุกในเมืองใหญ่ ละเลยเมืองเล็ก ดังนั้น ไม่ควรมุ่งสนับสนุนทรัพยากรหรือเงินทุนในการพัฒนาเฉพาะเมืองหลักๆ หรือเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) เพราะจะส่งผลให้ประชาชนในชนบทขาดโอกาสเข้าถึงการพัฒนามากยิ่งขึ้น
- 3) ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ โจทย์ใหญ่คือทำอย่างไรให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองด้านพลังงานได้ รัฐยังไม่ส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์อย่างเพียงพอ ควรลดภาษีนำเข้าอุปกรณ์ต่างๆ ทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการประหยัดพลังงาน ให้เหลือศูนย์ รวมถึงส่งเสริมการผลิตอุปกรณ์ประหยัดพลังงานในประเทศ
- 4) ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต เน้นการพัฒนาบุคลากรทั้งสายคณาจารย์ทุกสาขา ข้าราชการทุกกระทรวง/กรม และนักศึกษาตั้งแต่ระดับ ปวส. และอุดมศึกษาให้มีความรู้อย่างแท้จริงสาขาวิจัยด้าน

นวัตกรรม เร่งแก้ปัญหามาตรฐานโรงเรียนที่ไม่เท่ากัน รวมทั้งบุคลากรในแต่ละโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยเฉพาะการลดความแตกต่างระหว่างโรงเรียนในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑลกับโรงเรียนต่างจังหวัด ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาที่เน้นปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้คนรุ่นใหม่

- 5) **ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน** รัฐควรจัดหลักสูตรในการเปลี่ยน mindset ในการทำงานให้เป็นในเชิงบวก สร้างสำนักและความตระหนักในด้านคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจให้แก่เจ้าหน้าที่ทุกระดับ เร่งพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในด้านการใช้ดิจิทัลมากขึ้น ยืดหยุ่นการใช้กฎระเบียบไม่ให้เป็นอุปสรรคในการทำงาน แต่ต้องอยู่ในกรอบของคุณภาพและความโปร่งใส มีการตรวจสอบความคุ้มค่าของโครงการต่างๆ ทุกโครงการ ลดระบบรายงานผลการปฏิบัติราชการต่างๆ ที่เป็นการเพิ่มภาระให้กับหน่วยปฏิบัติ และควรรนำระบบ eMENSUR ไปเชื่อมโยงกับระบบของสำนักงบประมาณ นอกจากนี้ ต้องประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจให้บุคลากรภาครัฐรับรู้อทิศทางการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนฯ ไปในทิศทางเดียวกัน

*****